

İlkokul 2, 3 ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Tutumları ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examination of the Relationship Between the Reading Attitudes of Primary School 2, 3, and 4th Grade Students and the Attitudes of Parents

Fatih ERDEM¹, Sinan KOÇYİĞİT²

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada, ilköğretim 2.-4. sınıflar arası öğrenim gören (2, 3 ve 4. sınıf) öğrencilerin anne baba tutumları ile okuma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem ve Araçlar: Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Erzincan il merkezine bağlı ilköğretilerden basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 198 2,3 ve 4. sınıf öğrencisi ile bu öğrencilerin anne ve babalarından oluşmaktadır. Araştırmada veriler; Kişisel Bilgi Formu, Anne Baba Tutum Ölçeği, Görselli 1-6. Sınıflar İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde, Kolmogorov-Smirnov normallik testi, bağımsız Örneklem t-Testi, Tek Yönlü ANOVA Testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır.

Sonuçlar: Araştırma sonucunda öğrencilerin genel olarak olumlu okuma tutumuna sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demokratik anne tutumu ile akademik okuma tutumu arasında, demokratik anne tutumu ile toplam okuma tutumu arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Baskıcı baba tutumu ile akademik okuma tutumu arasında, baskıcı baba tutumu ile toplam okuma tutumu arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma Tutumu, Anne Baba Tutumu, Eğlence Amaçlı Okuma, Akademik Okuma

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study was to examine the relationship between parental attitudes and reading attitudes of students studying between the 2nd and 4th grades in primary school (2nd, 3rd and 4th grades).

Method and Materials: In this study, the relational survey model was used. The sample of the study consisted of 198 2nd, 3rd and 4th grade students selected by simple random sampling method from primary schools in Erzincan city center and their mothers and fathers. Data in the study were collected with Personal Information Form, Parental Attitude Scale, Visualized 1-6. Attitude Towards Reading Scale for Grades 1-6 with Visuals. In the analysis of the obtained data, Kolmogorov-Smirnov normality test, Independent Sample t-Test, One-Way ANOVA Test and Correlation Analysis were used.

Results: As a result of the research, it was concluded that students generally had positive reading attitudes. A low-level positive relationship was found between democratic mother attitude and academic reading attitude, and between democratic mother attitude and total reading attitude. A low-level negative relationship was found between oppressive father attitude and academic reading attitude and between oppressive father attitude and total reading attitude.

Keywords: Reading Attitude, Parent Attitude, Recreational Reading, Academic Reading

* Bu araştırma Fatih ERDEM tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasından türetilmiştir

** Bu araştırma, Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (BAP) tarafından SYL-2022-11220 proje numarası ile desteklenmiştir.

*** This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

Sorumlu Yazar/Correspondence Author: Fatih ERDEM (Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen)

E-posta/E-mail: fatih582222@gmail.com

Geliş Tarihi/Received: 01.10.2024

Kabul Tarihi/Accepted: 11.11.2024

Ç. Yayınlanma Tarihi/Online Published: 30.11.2024

GİRİŞ

Bireylerin toplumsal yaşamları ve kişilerarası ilişkileri büyük ölçüde okuma becerisiyle ilişkilidir. Okuma bilgi düzeyini artırmada önemli bir yoldur ve bizler bu yolu yaşamımız boyunca büyük bir oranda kullanırız (Coşkun, 2011, s. 1). “Okuma, ilk aşamada sembollerin tanındığı bir algılama sürecini gerektirir. Ancak zaman içinde bu semboller giderek kavramlara ve anlamlara dönüşerek zenginleşir.” (Balci, 2016). Okuma, yazılı sembollerden anlam çıkarma ve anlamlı seslere dönüştürmedir (Sever, 2004, s. 12). Bir başka tanıma göre okuma; yazılı sembollerden oluşan bir metni sözcük, cümle, noktalama işaretleri ve tüm unsurlarıyla birlikte görme ve algılama sürecidir (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1998, s. 41). Bu süreçte bilişsel davranışlar ve motor beceriler ortak çalışır.

Okuma genellikle ilkökul eğitimi süreciyle başlayan ve öğrenilen bir beceridir (Worrell, Roth ve Gabelko, 2006). Bu becerinin olması gerektiği şekliyle kazanılabilmesi için yapılan çalışmalar, ilköğretim birinci sınıf ile başlamakta ve tüm yaşamı kapsamaktadır (Akyol ve Temur, 2008, s. 80). Okuma becerilerini ilköğretimde uygun şekilde edinmeyen bireyler, gelecek öğrenim dönemlerinde ve farklı disiplinlerde başarısızlık yaşama riski taşıyabilirler (Akyol, 2005). Okuma becerisi; sosyalleşme, hayat boyu öğrenme ve kişinin kendini geliştirmesinde rol oynayan önemli becerilerden biridir (Karadağ, 2014).

Çocukların okuma becerisini kazanması ve okumayı alışkanlık hâline getirmesi okumaya karşı olumlu tutum geliştirmesi ile mümkündür (Yurdakul vd., 2020). Psikolojik temelleri olan okuma tutumu, motivasyon düzeyi ve okuma niyetini düzenlemede ayrıca bireyin inançları ile okuma faaliyetleri arasındaki ilişkiye aracılık etmede önemli rol oynamaktadır (Petscher, 2010). Olumlu okuma tutumu gelişimini sağlayan ve bunda etkili olan aile, toplum, okul ve öğretmen gibi birçok faktör bulunmaktadır (Tanju, 2010, s. 31).

Öğrencilerin genel olarak olumlu okuma tutumuna sahip olmasıyla birlikte sınıf düzeyi arttıkça okuma tutumunun azaldığına yönelik sonuçların ortaya konduğu birçok araştırma mevcuttur (Alpoğuz, 2014; Baki, 2017; Çeçen ve Deniz, 2015; İşeri, 2010; McKenna vd., 1995; Şahin Taşkın ve Aygün, 2017; Yıldız ve Kaman, 2016). Bu araştırmalardan farklı olarak okuma tutumu ile sınıf düzeyi arasında negatif bir ilişkinin olmadığı (Chotitham ve Wongwanich, 2014; Kush vd., 1995; Worrell vd., 2006), hatta pozitif ilişkinin olduğunu gösteren (Deveci, 2019) araştırmalarda mevcuttur. Bireyler doğumla birlikte toplumsal değerleri, alışkanlıkları ve okumaya yönelik ilk imgeleri aile içerisinde öğrenir (Bircan ve Tekin, 1989). Okumaya karşı olumlu tutumun oluşmasında ilk etken olarak görülen ailenin, çocuklara kitap okuması ve erken yaşlardan itibaren kitaplarla etkileşime rehberlik etmesi önemlidir (Arthur, 1995; Yavuzer, 2009). Bu noktada çocuğun okumaya karşı olumlu tutum oluşturmasında anne baba tutumu oldukça önemlidir. Maccoby ve Martin anne baba tutumlarını: otoriter, demokratik, ihmalkâr ve hoşgörülü ana baba tutumları şeklinde sınıflandırmıştır (Maccoby ve Martin, 1983, Akt., Yılmaz, 1999, ss. 102-103).

Yapılan araştırmalarda anne baba tutumun çocuğun hem akademik hem de okuma başarısında etkili olduğunu göstermektedir (Rena vd., 2018). Bano vd. (2018), çocuklarının ilk öğretmenleri olarak ebeveynlerin, çocuklarının okumaktan keyif almalarını sağlamak ve okul dışında okuma alışkanlıkları geliştirmeye odaklanmaları gerektiğini belirtmiştir. Martinez vd. (2008) ilkökul öğrencilerinin (4. sınıf) okumaya ilişkin olumlu tutumlarının okuma başarılarına katkı sağladığını ve bu yönde yapılacak çalışmaların yoğunlukla ilkökul döneminde olması gerektiğini göstermektedir. Bu yönde alanyazına bakıldığında, Balci (2009) çocukların tutumları üzerinde ailenin, çocukların yaşlarının artmasıyla azalan önemli etkisi olduğunu belirtmiştir. Rena (2018) çalışmasında boş zamanlarda okumaya yönelik tutum, cinsiyet ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkiyi araştırmış ve algılanan ebeveynlik tutumları ile cinsiyete göre boş zamanlarda okumaya yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucunu elde etmiştir. Bu yönde yapılacak çalışmaların devam etmesi konusunda önemli vurgular görülmektedir (Alpoğuz, 2014; Kocaarslan, 2016).

Uluslararası alanyazında ilkökul öğrencilerin okuma tutumlarını irdeleyen birçok araştırma mevcuttur (Black, 2006; Reis vd., 2007; Petscher, 2010; Sainsbury ve Schagen, 2004; Yoon, 2002; Worrell vd., 2006). Türkiye’de de okuma tutumu üzerine benzer çalışmaların yapıldığı görülmektedir (Aydoğdu ve Kara Özkan, 2021; Balci, 2009; Özdemir ve Kiroğlu, 2021; Şahbaz, 2012; Şahin Taşkın ve Esen Aygün 2017). Ulusal ve uluslararası araştırmaların genellikle; okuma tutumları ile okuduğunu anlama yetenekleri, okuma isteği ve akademik başarı arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan araştırmalar olduğu görülmektedir (Bağcı, 2010; Başaran ve Ateş, 2009; Karademir ve Gürsoy, 2018; Marinak ve Gambrell, 2010; Petscher, 2010; Taş, 2018).

Yapılan çalışmalar öğretim kademelerine göre değerlendirildiğinde genellikle ortaokul, lise ve üniversite düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir (Akkaya ve Özdemir, 2013; Arslan vd., 2009; Bağcı, 2010; Balcı, 2009; Bozpolat, 2010; Çakıroğlu ve Palancı, 2015; Çeçen ve Deniz, 2015; Gömleksiz, 2004; İşeri, 2010; Kuzu, 2013). Bu durumda alanyazında özellikle okuma tutumunun gelişmeye başladığı ilkökuller yıllarının incelenmesinin gerekliliği görülmektedir.

Ebeveynlerin tutumları çocukların birçok gelişim alanına etki ettiği bilinmektedir. Guarian'a (2007) göre öğrencilerin ebeveynleriyle olan ilişkilerinin bir sonucu olarak okuryazarlık becerisi, okuryazarlık deneyimi ve okuryazarlık hazırlığı açısından farklılıklar görülmektedir. Ancak otoriter bir ebeveynlik tutumunun, öğrencilerin okuryazarlık becerilerini geliştirmeye yönelik birçok fayda sağladığı da elde edilen sonuçlar arasındadır (Guarian, 2007). Ebeveyn tutumlarının çocukların okuma sonuçları üzerindeki etkisinin tüm ırk ve etnik gruplar arasında genellenabilirliği incelenmeye devam etmektedir (Spera, 2005). Bu nedenle, ebeveyn tutumları ile öğrencilerin okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik çalışmaların devam etmesi eğitim açısından önemlidir. Bu noktadan hareketle, özellikle okumaya yönelik olumlu tutumun oluşturduğu ilkökuller ilk yıllarında, anne baba tutumu ile çocuğun okumaya yönelik tutumunun arasındaki ilişki üzerine çalışılmasının önemi bu araştırmanın temel gerekçesidir. Bununla birlikte, bu çalışmada ebeveyn tutumları ile öğrencilerin okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre (cinsiyet gibi) incelenmesi önemli görülmüştür (Alramamneh, Saqr ve Areepattamannil, 2023; Grolnick ve Ryan, 1989). Okuma tutumları açısından cinsiyet değişkenini ele alan birçok çalışma yapılmıştır (Ör. Byro, 2000; Deveci, 2019; Kuşdemir, 2019; Logan & Johnston, 2009; Özdemir & Kiroğlu, 2021). Bu çalışmalarda genellikle cinsiyet açısından kız öğrencilerin lehine sonuçlar elde edilmesiyle birlikte bazı çalışmalarda cinsiyetin okuma tutumuyla ilişkili bir değişken olmadığına yönelik sonuçların olduğu araştırmalarda mevcuttur (Ör. Şahin Taşkın & Aygün, 2017; Yıldız & Kaman, 2016). Biyolojik ve çevresel etkenlerle ilişkili olabilen cinsiyete bağlı bu farklı sonuçlar (Yurdakul vd., 2020) araştırmaların devam etmesini zorunlu kılmaktadır. Yukarıdaki gerekçelerden hareketle ilkökula devam eden 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin anne baba tutumları ile okuma tutumları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışmada cevaplandırılmak üzere aşağıdaki sorular oluşturulmuştur:

İlkokula devam eden 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin;

- Okuma tutum düzeyleri nedir?
- Sınıf düzeylerine göre okuma tutumları anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Demografik özelliklerine göre (cinsiyet, okul öncesi eğitim alma durumu, doğum sırası, ailenin gelir düzeyi) okuma tutumları farklılık göstermekte midir?
- Anne baba tutumlarına göre okuma tutumları farklılık göstermekte midir?
- Anne baba tutumları ile okuma tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Örneklemden elde edilen sonuçlar üzerinden evren hakkında genellemelerde bulunma süreci üzerine temellenen (Creswell, 2017, s. 156) ilişkisel tarama modelinde, hâlihazırdaki durum betimlenip, açıklanarak farklı değişkenler arasındaki ilişkilerin niteliğini ve derecesini, daha detaylı bir şekilde inceleme olanağı sağlanmaktadır (McMillan ve Schumacher, 2010). Bu araştırmanın amacına uygun olarak ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Erzincan merkezde bulunan ilkökullardan oluşmaktadır. Bu ilkökullardan basit seçkisiz örneklem yöntemi ile seçilen ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ilkökullerine devam eden 2., 3. ve 4. sınıfta bulunan 200 öğrenci ve bu öğrencilerin anne ve babaları araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Ancak anne baba tutum ölçeğini doldurmayan 2 öğrencinin ebeveynleri çalışma kapsamı dışında tutulmuş ve araştırma 198 öğrenci ve 198 anne baba ile tamamlanmıştır. Örneklem belirlenirken önce okullar listelenmiş ve bu okullar içerisinde basit seçkisiz örneklem yöntemiyle 16 okul, okullar içerisinde 2., 3. ve 4. sınıf

düzeyinde birer şube belirlenmiştir. Bu şubelerden çalışmaya gönüllü katılım sağlayan öğrenci ve ebeveynleriyle çalışma sürdürülmüştür. Çalışmaya katılan öğrenci ve ebeveynlere ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya katılan öğrenci ve ebeveynlere ait bilgiler

Öğrencilere Ait Bilgiler		
Cinsiyet	n	%
Kız	108	54.5
Erkek	90	45.5
Sınıf		
2. sınıf	59	29.8
3. sınıf	60	30.3
4. sınıf	79	39.9
Doğum sırası		
Birinci çocuk	93	46.9
İkinci çocuk	70	35.4
Üçüncü çocuk ve sonrası	35	17.7
Kardeş sayısı		
1 kardeş	32	16.2
2 kardeş	97	49
3 kardeş ve üstü	69	34.8
Okul öncesi eğitim alma durumu		
1 yıl	89	45
2 yıl	69	34.8
Gitmedi	40	20.2
Ebeveynlere Ait Bilgiler		
Ebeveyn	n	%
Anne	198	50
Baba	198	50
Anne Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	20	10.1
Ortaokul Mezunu	25	12.6
Lise Mezunu	80	40.4
Üniversite mezunu	73	36.8
Baba Eğitim Durumu		
İlkokul Mezunu	6	3
Ortaokul Mezunu	21	10.8
Lise Mezunu	55	27.7
Üniversite mezunu	100	50.5
Anne Yaş		
20-30 yaş arası	47	23.7
31-40 yaş arası	113	57.1
41-50 yaş arası	38	19.2
Baba Yaş		
20-30 yaş arası	34	17.2
31-40 yaş arası	99	50
41 yaş ve üzeri	65	32.8

Öğrencilerin %54.5’inin (108) kız, %45.5’nin (90) erkek ve %29.8’inin (59) ikinci sınıf, %30.3’ünün (60) üçüncü sınıf, %39.9’nun (79) dördüncü sınıf öğrencisi olduğu görülmüştür. Öğrencilerden %16.2’sinin (32) tek kardeşi, %49’unun (97) iki kardeşi, %34.8’inin (69) üç ve üzeri kardeşinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %46,9’u (93) ailenin birinci çocuğu, %35.4’ünün (70) ailenin ikinci çocuğu, %17.7’si (35) ailenin üçüncü ve üzeri çocuğu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %45’inin (89) bir yıl, %34.8’inin (69) iki yıl okul öncesi eğitim aldığı ve %20.2’sinin (40) okul öncesi eğitim almadığı belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan anne ve babalara ait özelliklere bakıldığında; 198 anne ve 198 baba olduğu, annelerin %10.1'inin (20) ilkokul, %12.6'sının (25) ortaokul, %40.4'ünün (80) lise, %36.8'inin (73) üniversite eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Babaların %3'ünün (6) ilkokul, %10.8'inin (21) ortaokul, %27.7'sinin (55) lise ve %50.5'inin (100) üniversite eğitim düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan annelerin %23.7'sinin (47) 20-30 yaş arasında, %57.1'inin (113) 31-40 yaş arasında ve %19.2'sinin (38) 41-50 yaş arası olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan babaların %17.2'sinin (34) 20-30 yaş arasında, %50'sinin (99) 31-40 yaş arasında ve %32.8'inin (65) 41-50 yaş arasında olduğu bulunmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan anne babalar ile çocuklara yönelik “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Anne-baba tutumlarının tespit edilmesinde “Anne-Baba Tutum Ölçekleri” kullanılmıştır. Anne-Baba Tutum Ölçekleri 4-12 yaş çocuklara sahip olan ebeveynlerin, çocuklarını yetiştirirken sahip oldukları anne-baba davranışlarının belirlenmesi amacıyla Gülay Ogelman ve Özyürek (2021) tarafından geliştirilmiştir. Uygulanan güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları sonucunda, iki alt ölçekten oluştuğu görülmüştür. İlk ölçek, istenilen anne baba tutumlarını (demokratik tutum) diğeri ise istenmeyen anne baba tutumlarını (baskıcı ve otoriter tutum, aşırı hoşgörülü tutum) temsil etmektedir. İstenilen Anne-Baba Tutum Ölçeği 14 madde içerirken, İstenmeyen Anne-Baba Tutum Ölçeği 13 maddeden oluşmaktadır. Gülay Ogelman ve Özyürek (2021) tarafından yapılan çalışmada gerçekleştirilen güvenilirlik analizleri sonucunda, ölçeklerin iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. İstendik anne-baba tutum ölçeği için Cronbach alfa değeri .810 olarak bulunurken, istenmeyen anne-baba tutum ölçeği için bu değer .748 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçeklerin ayrı ayrı puanlandırıldığında yüksek puan alınması, o ölçeğe ilişkin tutumun hâkim tutum olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Anne Baba Tutum ölçeğinin bu çalışma kapsamında hesaplanan güvenilirlik katsayıları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ölçeğin güvenilirlik değerleri

	Madde Sayısı	Cronbach Alfa
Demokratik Tutum	10	.808
Baskıcı ve Otoriter Tutum	8	.800
Aşırı Hoşgörülü Tutum	12	.787
Tutum Toplam	30	.639

Tablo 2’ye göre, 4-12 yaş Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Yaş) için yapılan güvenilirlik analizleri neticesinde ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı, $\alpha = .639$ olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa değeri, ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek için kullanılan bir istatistiksel ölçüdür. Nunnally (1978) güvenilirlik için bir ölçüt olarak .70 değerini önermektedir. Benzer şekilde Sipahi vd. (2008, s. 89) göre Cronbach Alfa değeri .70 ve üstünde olduğunda, ölçeğin güvenilir olduğu genel olarak kabul edilmektedir. Ancak, bazen özellikle soru sayısının az olduğu alt boyutlarda, .60 ve üstü Cronbach Alfa değeri de kabul edilebilir düzey olarak görülebilir. Bu bağlamda, Van Griethuisen vd. (2015), kabul edilebilir Cronbach Alfa değerinin .70 veya .60 olduğunu belirtmektedir. Veri toplama aracının güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla, tüm alt boyutlar için hesaplanan Cronbach Alfa değerleri, kabul edilebilir seviye olan .60 değerinin üzerindedir. Bu sonuçlar, ölçeğin güvenilirliğinin sağlandığına işaret etmektedir.

Diğer bir veri toplama aracı McKenna ve Kear’ın (1990) tasarladığı ve Kocaarslan (2016) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Garfield Görselli 1-6. Sınıflar İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği’dir. Orijinali İngilizce olan bu ölçek 20 maddeden ve iki alt boyuttan oluşan bir tutum ölçeğidir. Araştırmacılar ölçeğin yapı geçerliliğini tespit etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizinden faydalanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin sonuçlar özgün araştırmadaki iki faktörlü yapıyı destekler niteliktedir. Araştırmacılar ölçeğin Türkçeye uyarlanan formu için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .88 olarak bulmuştur ve bu formun yapılacak olan araştırmalar için geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. Ölçeğin eğlenme amaçlı okuma ve akademik okuma olmak üzere iki alt boyutu vardır. Ölçeğin 1. ve 10. maddeleri arasındaki eğlence amaçlı okuma boyutunu, 11. ve 20. maddeleri arasındaki maddeler ise akademik okuma boyutunu temsil etmektedir. Bu ölçekte Jim Davis’in oluşturduğu dört farklı duygu durumunu belirten Garfield karakterinin şekilleri bulunmaktadır. Öğrencilerden bu şekillerden birini seçmeleri beklenmektedir. Seçeneklerin puanlanması “çok mutlu” 4 puan, “biraz mutlu” 3 puan, “biraz üzgün” 2 puan ve “çok üzgün” 1 olacak

şekilde değerlendirilmektedir (Kocaarslan, 2016). Garfield Görselli 1-6. Sınıflar İçin Okumaya Yönelik Tutum ölçeğinin bu çalışmada hesaplanan güvenirlik puanları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Ölçeğin güvenirlik değerleri

	Madde Sayısı	Cronbach Alfa
Akademik Okuma Tutumu	10	.663
Eğlence Amaçlı Okuma Tutumu	10	.660
Tutum Toplam	20	.778

Tablo 3'e göre, Garfield görselli 1-6. sınıflar için okumaya yönelik tutum ölçeği Cronbach Alfa güvenirlik analizi yapılmış ve ölçeğin güvenirliği $\alpha = .778$ bulunmuştur. Akademik okuma alt boyutunda $\alpha = .663$ ve eğlence amaçlı okuma alt boyutunda ise $\alpha = .663$ bulunmuştur. Veri toplama aracının güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla tüm alt boyutlar için hesaplanan Cronbach Alfa değerleri kabul edilebilir seviye olan .60 değerinin üzerindedir. Bu sonuçlar, ölçeğin güvenilirliğinin sağlandığına işaret etmektedir (Sipahi vd., 2008, s. 89; Van Griethuisen vd., 2015).

Veri Toplama ve Analiz

Veriler 2022 yılı Mart-Kasım aylarında ilk araştırmacı tarafından toplanmıştır. Belirlenen okulların yöneticileriyle iletişime geçilerek araştırmanın amacı, önemi ve veri toplama araçlarının uygulanma yöntemleri hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ardından araştırmanın yapılacağı sınıfların öğretmenlerine araştırma hakkında bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Öğrencilerin ve ebeveynlerin araştırmaya katılabilmeleri için ailelerine onam formu gönderilmiştir. Okuma tutum ölçekleri araştırmacı tarafından belirlenen ders saatlerinde öğrencilere uygulanmıştır. Okuma tutum ölçeği öğrencilere dağıtıldıktan sonra öğrencilere kendileri için uygun olan seçeneği daire içine almaları gerektiği yönergesi verilmiştir. Ortalama 18 dakikada tüm öğrencilerin ölçeği cevapladığı, 2. sınıf düzeyinde bu sürenin biraz uzadığı gözlemlenmiştir. Anne-babalara, Ebeveyn Tutum Ölçeği sınıf öğretmenleri tarafından dağıtılmış ve sınıf öğretmenine geri getirilmiştir. Toplam 200 öğrenci ve ebeveynleri ile yürütülmesi düşünülen araştırma, 2 velinin katılmak istememesi sonucu 198 öğrenci ve ebeveynleri ile tamamlanmıştır.

Bu araştırma kapsamında elde edilen veriler, istatistik paket programına girilmiş ve kullanılacak testlerin normalliğini belirlerken grup büyüklüğü dikkate alınmıştır. Verilerin toplandığı grubun büyüklüğünün 50'nin üzerinde olması nedeni ile (Büyüköztürk vd., 2018) Kolmogorov-Smirnov normallik testi dikkate alınmıştır. Kolmogorov-Smirnov normallik testi neticesinde tüm gruplarda bulunan öğrencilerin test puanlarının normal dağıldığı görülmüştür. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için bir diğer ölçüt olan değişkenlerin basıklık-çarpıklık katsayıları incelenmiştir. Toplam puanlardan elde edilen veriler üzerinde normallik testi uygulanmıştır. Yapılan analizlere yönelik sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Normallik Testi Sonuçları

Ölçekler	Basıklık	Çarpıklık
Okuma Tutum Ölçeği	-,110	-.797
Ebeveynlik Tutum Ölçeği	,031	-,281

Tablo 4'de verilen basıklık ve çarpıklık katsayılarına göre değerlendirme yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma sahip olduğu kabul edildiğinde, basıklık ve çarpıklık katsayılarının genellikle - 1.5 ile +1.5 aralığı içinde bulunması beklenir (Tabachnick ve Fidell, 2015). Elde edilen bu değerler çerçevesinde analizlerde "t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Korelasyon Analizi" gibi parametrik testler kullanılmıştır.

BULGULAR

Bulgular araştırma sorularına göre verilmiştir. Yapılan istatistiksel işlemlerde sosyal bilimlerde kabul edilen anlamlılık düzeyi (p değeri) en küçük değer olarak $p < 0.05$ düzeyi kabul edilmiştir. Ancak anlamlılık düzeyi p-değeri rapor edilirken p değerinin gerçek değeri ile kısıtlanmadan verilmesi önemlidir (Akbulut, 2022). Bu çalışmada da p değerinin gerçek değerine göre $p < 0.05$ ve $p < 0.01$ düzeyi dikkate alınarak verilmiştir.

Soru 1: İlkokula devam eden 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ne düzeydedir?

Birinci araştırma sorusuna yönelik yapılan istatistiksel işlem ve elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İlkokul öğrencilerinin okuma tutum düzeyleri

Boyut	N	\bar{x}	Ss
Akademik Okuma Tutumu		32.0	0.30
Eğlence Amaçlı Okuma Tutumu	198	32.5	0.29
Toplam Okuma Tutumu		64.6	0.52

Garfield Görselli 1-6. Sınıflar İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği “çok mutlu olurum” dan “çok üzgün hissederim”e doğru derecelenen 4'lü likert tipi bir ölçektir. Okuma tutum ölçeği; elde edilebilecek en düşük puanın 20, en yüksek puanın ise 80 olduğu bir ölçektir. 20 maddeden oluşan bu ölçekte “okumadan zevk alma” alt boyutu düzeyi ($\bar{x}=32, 5$; Ss: 0, 29) “çok mutlu olurum” düzeyine yakın olduğu, “akademik okuma” alt boyutu düzeyi ($\bar{x}=32, 0$; Ss: 0, 30) “çok mutlu olurum” düzeyine yakın olduğu ve ölçeğin tamamında ($\bar{x}=64, 6$; Ss: 0, 52) “çok mutlu olurum” düzeyine yakın olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, öğrencilerin okuma tutum puanlarının genel olarak ortalamasının üstünde olduğu ($\bar{x}=40$), bu da öğrencilerin olumlu bir düzeyde okuma tutumuna sahip oldukları anlamına gelmektedir.

Soru 2: İlkokula devam eden 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Araştırmada, ilkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının sınıf düzeyine bağlı olarak değişip değişmediğini belirlemeye yönelik yapılan istatistiksel analiz ve elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. İlkokul öğrencilerin okuma tutumlarının 2., 3. ve 4. sınıf düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğine belirlemek için yapılan ANOVA test sonuçları

Okuma Tutum Ölçeği Alt Boyutları	Sınıf Düzeyi	Tanımlayıcı İstatistik			ANOVA					
		n	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	
Akademik Okuma Boyutu	2.sınıf	59	34.1	3.75	Gruplar Arası	392.957	2	196.47		
	3.sınıf	60	31.6	4.28	Grup İçi	3129.917	195	16.05	12.24	0.002*
	4.sınıf	79	30.8	3.97	Toplam	3522.874	197			
	Toplam	198	32.0	4.23						
Eğlence Amaçlı Okuma Boyutu	2.sınıf	59	34.6	3.42	Gruplar Arası	371.964	2	185.98		
	3.sınıf	60	31.7	4.08	Grup İç	2861.213	195	14.67	12.67	0.012**
	4.sınıf	79	31.6	3.92	Toplam	3233.177	197			
	Toplam	198	32.5	4.05						
Toplam Okuma	2.sınıf	59	68.8	6.13	Gruplar Arası	1512.834	2	756.41		
	3.sınıf	60	63.2	7.44	Grup İç	8963.813	195	45.96	16.45	0.021**
	4.sınıf	79	62.4	6.71	Toplam	10476.65	197			
	Toplam	198	64.6	7.29						

*p<0.01 anlamlı **p<0.05

ANOVA testi sonuçlarına göre, sınıf düzeyine göre öğrencilerin okuma tutumları farklılık göstermektedir. ANOVA testi sonuçlarına göre, sınıf düzeyine göre öğrencilerin akademik okuma ($F_{(2-197)}=12.24$; p<0.01), eğlence amaçlı okuma ($F_{(2-197)}=12.67$; p<0.05) ve toplam okuma ($F_{(2-197)}=16.45$; p<0.05) boyutlarında farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi yapılmış ve test sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Post-Hoc analizine yönelik bulgular

	Sınıf	Sınıf	Ortalama Fark(I-J)	Standart Hata	p
Akademik Okuma Boyutu	2	3	2.58559	0.73455	0.002*
		4	3.32547	0.68936	0*
	3	2	-2.58559	0.73455	0.002*
		4	0.73987	0.68607	0.56
	4	2	-3.32547	0.68936	0*
		3	-0.73987	0.68607	0.56
Eğlence Amaçlı Okuma Boyutu	2	3	2.97740	0.70231	0*
		4	3.01116	0.65911	0*
	3	2	-2.97740	0.70231	0*
		4	0.03376	0.65596	0.999
	4	2	-3.01116	0.65911	0*
		3	-0.03376	0.65596	0.999
Toplam Okuma	2	3	5.56299	1.24309	0*
		4	6.33662	1.16662	0*
	3	2	-5.56299	1.24309	0*
		4	0.77363	1.16104	0.801
	4	2	-6.33662	1.16662	0*
		3	-0.77363	1.16104	0.801

*p<0.01 anlamlı

Tablo 7'de yer alan Scheffe testi sonuçlarında görüldüğü gibi ikinci sınıf öğrencilerinin toplam okuma tutumlarında ve alt boyutlarında üçüncü ile dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (akademik okuma boyutu 2. sınıf ve 3. sınıf =2.585 ve 2. sınıf ve 4. sınıf=3.325 ortalama fark, eğlence amaçlı okuma boyutu 2. sınıf ve 3. sınıf =2.977 ve 2. sınıf ve 4. sınıf=3.011 ortalama fark, okuma tutum ölçeği toplamı 2. sınıf ve 3. sınıf=5.562 ve 2. sınıf ve 4. sınıf=6.336 ortalama fark ve p<0.01 düzeyinde anlamlı). Bu bulgulara göre, ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin okuma tutumları, üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden öğrencilere kıyasla daha yüksektir.

Soru 3: İlkokula devam eden 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları demografik özelliklerine (cinsiyet, okul öncesi eğitim alma durumu, doğum sırası, ailenin gelir düzeyi) göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermekte midir?

İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Bağımsız Gruplar t – Testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. İlkokul öğrencilerinin cinsiyete göre okuma tutum düzeyleri toplam puan ortalamalarına ilişkin bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Okuma Alt Boyutu	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Akademik Okuma	Kız	108	32.9	4.23	196	3.405	.001*
	Erkek	90	30.9	3.98			
Eğlence Amaçlı Okuma	Kız	108	33.8	3.78	196	5.027	.001*
	Erkek	90	31.0	3.87			
Toplam Okuma	Kız	108	66.7	7.18	196	4.807	.001*
	Erkek	90	62.0	6.58			

*p<0.01 anlamlı

İlkokul öğrencilerinin Akademik Okuma alt boyutu puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($T_{(196)} = 3.405, p < 0.01$). İlkokul kız öğrencilerinin akademik okuma düzeyleri ($\bar{x}=32.9$) ilkokul erkek öğrencilerine göre ($\bar{x}=30.9$) daha yüksektir. İlkokul öğrencilerinin Eğlence Amaçlı Okuma alt boyutu puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($T_{(196)} = 5.027, p < 0.01$). İlkokul kız öğrencilerinin Eğlence Amaçlı Okuma düzeyleri ($\bar{x}=33.8$) ilkokul erkek öğrencilerine göre ($\bar{x}=31$) daha yüksektir. İlkokul öğrencilerinin okumaya yönelik toplam tutum düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir ($T_{(196)} = 4.807, p < 0.01$). İlkokul kız öğrencilerinin okumaya yönelik tutum düzeyleri ($\bar{x}=66.7$) ilkokul erkek öğrencilerine göre ($\bar{x}=62.0$) daha yüksektir.

Sonuç olarak akademik okuma ve okumaktan zevk alma alt boyutlarında orta düzeyde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Ancak bu farklılıkların etki büyüklüğü açısından büyük değil ortalama düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Ölçeğin tümü üzerindeki fark ise daha küçük bir etki büyüklüğüne sahiptir.

İlkokul öğrencilerinin okul öncesi alma durumlarına bağlı olarak okuma tutumlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz ve elde edilen bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. İlkokul öğrencilerinin okul öncesi eğitim alma durumlarına göre okuma tutum düzeyleri toplam puan ortalamalarına ilişkin ANOVA test sonuçları

Okuma Alt Boyutu	OÖE Alma Durumu	Tanımlayıcı İstatistik			ANOVA					
		n	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	
Akademik Okuma	1 yıl	89	32.3	4.16	Gruplar Arası	100.37	3	33.457	1.896	0.132
	2 yıl	69	31.6	3.91	Grup İçi	3422.503	194	17.642		
	Gitmedi	40	32.2	4.90	Toplam	3522.874	197			
	Toplam	198	32.0	4.23						
Eğlence Amaçlı Okuma	1 yıl	89	32.8	4.07	Gruplar Arası	76.882	3	25.627	1.575	0.197
	2 yıl	69	32.2	3.94	Grup İç	3156.295	194	16.27		
	Gitmedi	40	32.5	4.24	Toplam	3233.177	197			
	Toplam	198	32.5	4.05						
Toplam Okuma	1 yıl	89	65.1	7.15	Gruplar Arası	305.229	3	101.743	1.941	0.124
	2 yıl	69	63.7	7.01	Grup İç	10171.42	194	52.43		
	Gitmedi	40	64.7	8.12	Toplam	10476.65	197			
	Toplam	198	64.6	7.29						

p>0.05 anlamsız

ANOVA testi sonuçlarına göre, ilkökul öğrencilerinin okuma tutumları ile okul öncesi eğitim alma durumları arasında Akademik Okuma ($F_{(2-197)}=1.896$; $p>0.05$), Eğlence Amaçlı Okuma ($F_{(2-197)}=1.575$; $p>0.05$) ve Toplam Okuma puanı ($F_{(2-197)}=4.978$; $p>0.05$) açısından farklılık göstermemektedir. ANOVA testi sonuçlarına göre, ilkökul öğrencilerinin okul öncesi alma durumlarına göre okuma tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

İlkokul öğrencilerinin doğum sıraları değişkenine göre okuma tutumlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan istatistiksel analiz ve elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. İlkokul öğrencilerinin doğum sırasına göre okuma tutum düzeyleri toplam puan ortalamalarına ilişkin ANOVA sonuçları

Okuma Alt Boyutu	Kaçıncı Çocuk	Tanımlayıcı İstatistik			ANOVA					
		n	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	
Akademik Okuma	1.	93	31.7	3.94	Gruplar Arası	121.223	2	40.408	2.304	0.078
	2.	70	31.6	4.79	Grup İçi	3401.651	195	17.534		
	3. ve sonraki	35	33.6	3.20	Toplam	3522.874	197			
	Toplam	198	32.0	4.23						
Eğlence Amaçlı Okuma	1.	93	31.8	4.01	Gruplar Arası	280.833	2	93.611	6.151	0.001*
	2.	70	32.3	3.93	Grup İç	2952.343	195	15.218		
	3. ve sonraki	35	35.1	3.32	Toplam	3233.177	197			
	Toplam	198	32.5	4.05						
Toplam Okuma	1.	93	63.5	6.97	Gruplar Arası	748.772	2	249.591	4.978	0.002*
	2.	70	63.9	7.63	Grup İç	9727.875	194	50.144		
	3. ve sonraki	35	68.7	5.62	Toplam	10476.65	197			
	Toplam	198	64.6	7.29						

*p<0.01 anlamlı

Tablo 10'a göre Eğlence Amaçlı Okuma alt boyutu ($F_{(2-197)}=6.151$; $p<0.01$) ve Toplam Okuma ($F_{(2-197)}=4.978$; $p<0.01$) puanında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın kaynağını bulmak için Scheffe testi yapılmıştır. Test sonuçlarına Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11. İlkokul öğrencilerinin doğum sıra değişkenine göre Post-Hoc analizi tablosu

	Doğum Sırası	Doğum Sırası	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	p
Eğlence Amaçlı Okuma	1.	2.	-0.52581	0.61729	0.867
		3.	-3.31956*	0.79950	0.001*
	2.	1.	0.52581	0.61729	0.867
		3.	-2.79375*	0.83245	0.012*
	3.	1.	3.31956*	0.79950	0.001*
		2.	2.79375*	0.83245	0.012*
Okuma Tutum	1.	2.	-0.38034	112.050	0.990
		3.	-5.18212*	145.126	0.006*
	2.	1.	0.38034	112.050	0.990
		3.	-4.80179*	151.107	0.020*
	3.	1.	5.18212*	145.126	0.006*
		2.	4.80179*	151.107	0.020*

Test sonucunda Eğlence Amaçlı Okuma alt boyutunda ve ölçeğin tamamında ikili kıyaslamalarda 1 ($\bar{X}=31.8$) ve 3 ($\bar{X}=35.1$) arasında 3 lehine, 2 ($\bar{X}=32.3$) ve 3 ($\bar{X}=35.1$) arasında 3 lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Buna göre ailenin 3. çocuğu olan öğrencilerin okuma tutum puanlarının, ailenin 1. ve 2. çocuğu olan öğrencilerin okuma tutum puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

İlkokul öğrencilerinin ailelerinin gelir durumlarına göre okuma tutumlarının farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Ailenin gelir düzeyine göre ilkokul öğrencilerinin okuma tutum düzeyleri toplam puan ortalamalarına ilişkin ANOVA sonuçları

Okuma Alt Boyutu	Gelir Düzeyi	Tanımlayıcı İstatistik			ANOVA					
		n	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	
Akademik Okuma	15001 TL ve üzeri	69	32.2	3.80	Gruplar Arası	63.2	3	21.067	1.181	0.318
	10.001-15.000 TL	53	31.5	4.92	Grup İçi	3459.674	194	17.833		
	5.001-10.000 TL	56	31.8	4.25	Toplam	3522.874	197			
	5.000 TL altı	20	33.5	3.47						
	Toplam	198	32.0	4.23						
Eğlence Amaçlı Okuma	15001 TL ve üzeri	69	32.2	3.66	Gruplar Arası	15.473	3	5.158	0.311	0.817
	10.001-15.000 TL	53	32.7	4.30	Grup İçi	3217.703	194	16.586		
	5.001-10.000 TL	56	32.6	4.42	Toplam	3233.177	197			
	5.000 TL altı	20	33.1	3.81						
	Toplam	198	32.5	4.05						
Toplam Okuma	15001 TL ve üzeri	69	64.4	6.59	Gruplar Arası	95.586	3	31.862	0.595	0.619
	10.001-15.000 TL	53	64.1	8.14	Grup İçi	10381.06	194	53.511		
	5.001-10.000 TL	56	64.5	7.72	Toplam	10476.65	197			
	5.000 TL altı	20	66.6	6.06						
	Toplam	198	64.6	7.29						

$p>0.05$ anlamsız

Yapılan ANOVA testinin sonuçlarına göre, ilkokul öğrencilerinin ailelerinin gelir durumlarına göre okuma tutumları arasında Akademik Okuma ($F_{(3-197)}=1.181$; $p>0.05$), Eğlence Amaçlı Okuma ($F_{(3-197)}=0.311$; $p>0.05$) ve Toplam Okuma ($F_{(3-197)}=0.595$; $p>0.05$) boyutunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Soru 4: *İlkokula devam eden 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin anne baba tutumlarına göre okuma tutumları farklılık göstermekte midir?*

İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının babanın sahip olduğu ebeveynlik tutumuna göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan analiz ve elde edilen bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. *İlkokul öğrencilerinin babanın ebeveynlik tutumuna göre okuma tutum düzeyleri toplam puan ortalamalarına ilişkin ANOVA sonuçları*

Okuma Alt Boyutu	Ebeveyn Tutumu	Tanımlayıcı İstatistik			ANOVA					
		n	\bar{X}	s	KT	sd	KO	F	p	
Akademik Okuma	Baskıcı ve Otoriter	43	30.9	4.54	Gruplar Arası	93.5	2.00	46.771	2.66	0.073
	Demokratik	124	32.5	4.28	Grup İçi	3429.3	195.00	17.586		
	Aşırı Hoşgörülü	31	31.5	3.22	Toplam	3522.9	197.00			
	Toplam	198	32.0	4.23						
Eğlence Amaçlı Okuma	Baskıcı ve Otoriter	43	31.3	3.88	Gruplar Arası	84.3	2.00	42.15	2.61	0.076
	Demokratik	124	32.9	4.26	Grup İç	3148.9	195.00	16.148		
	Aşırı Hoşgörülü	31	32.9	3.11	Toplam	3233.2	197.00			
	Toplam	198	32.5	4.05						
Toplam Okuma	Baskıcı ve Otoriter	43	62.2	7.16	Gruplar Arası	323.4	2.00	161.7	3.10	0.047*
	Demokratik	124	65.4	7.73	Grup İç	10153.2	195.00	52.068		
	Aşırı Hoşgörülü	31	64.4	4.67	Toplam	10476.6	197.00			
	Toplam	198	64.6	7.29						

* $p<0.05$ anlamlı

Yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre, ölçeğin alt boyutları olan Akademik Okuma ($F_{(2-197)}=2.26$; $p>0.05$) ve Eğlence Amaçlı Okuma ($F_{(2-197)}=2.61$; $p>0.05$) boyutlarında anlamlı bir fark olmadığı gözlemlenmiştir. Buna rağmen Toplam Okuma puanında ($F_{(2-197)}=3.10$; $p<0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Scheffe testi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. *Okuma tutumunun babanın ebeveynlik tutum durumu değişkenine göre Post-Hoc analizi tablosu*

Okuma Boyutu	(I) Baba tutum	(J) Baba tutum	Ortalama Fark	Standart Hata	p
Toplam Okuma	Baskıcı ve Otoriter	Demokratik	-3.17873*	1.27702	.047*
		Aşırı Hoşgörülü	-2.18680	1.70014	.439
	Demokratik	Baskıcı ve Otoriter	3.17873*	1.27702	.047*
		Aşırı Hoşgörülü	.99194	1.44897	.791
	Aşırı Hoşgörülü	Baskıcı ve Otoriter	2.18680	1.70014	.439
		Demokratik	-.99194	1.44897	.791

Test sonucunda ikili kıyaslamalarda 2 ($\bar{X}=65.4$) ve 1 ($\bar{X}=62.2$) arasında anlamlı farklılık belirlenmiştir. Buna göre demokratik baba tutumuna sahip olan öğrencilerin baskıcı ve otoriter baba tutumuna sahip olan öğrencilerin okuma tutumlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının annenin sahip olduğu ebeveynlik tutumuna göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. İlkokul öğrencilerinin annenin ebeveynlik tutumuna göre okuma tutum düzeyleri toplam puan ortalamalarına ilişkin ANOVA sonuçları

Okuma Alt Boyutu	Ebeveyn Tutumu	Tanımlayıcı İstatistik			ANOVA					
		n	\bar{X}	s	KT	sd	KO	F	p	
Akademik Okuma	Baskıcı ve Otoriter	23	30.1	3.98	Gruplar Arası	171.129	2	85.564	4.978	0.008*
	Demokratik	124	32.7	4.12	Grup İçi	3351.745	195	17.188		
	Aşırı Hoşgörülü	51	31.2	4.29	Toplam	3522.874	197			
	Toplam	198	32.0	4.23						
Eğlence Amaçlı Okuma	Baskıcı ve Otoriter	23	30.4	4.02	Gruplar Arası	139.743	2	69.872	4.404	0.013**
	Demokratik	124	33.1	3.97	Grup İç	3093.433	195	15.864		
	Aşırı Hoşgörülü	51	32.2	4.01	Toplam	3233.177	197			
	Toplam	198	32.5	4.05						
Toplam Okuma	Baskıcı ve Otoriter	23	60.6	6.96	Gruplar Arası	605.546	2	302.77	5.981	0.003*
	Demokratik	124	65.8	7.22	Grup İç	9871.1	195	50.621		
	Aşırı Hoşgörülü	51	63.5	6.91	Toplam	13890.22	197			
	Toplam	198	64.6	7.29						

*p<0.01 anlamlı, **p<0.05 anlamlı

Yapılan ANOVA testi sonucunda ölçeğin alt boyutları olan Akademik Okuma ($F_{(2,197)}=4.978$; $p<0.05$), Eğlence Amaçlı Okuma ($F_{(2,197)}=4.404$; $p<0.05$) ve Toplam Okuma ($F_{(2,197)}=5.981$; $p<0.05$) puanında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe testi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Okuma tutumunun annenin ebeveynlik tutum durumu değişkenine göre Post-Hoc analizi tablosu

Okuma Boyutu	(I) Anne tutum	(J) Anne tutum	Ortalama Fark	Standart Hata	p
Akademik Okuma	Baskıcı ve Otoriter	Demokratik	-2.57118	.94124	.026*
		Aşırı Hoşgörülü	-1.10486	1.04132	.570
	Demokratik	Baskıcı ve Otoriter	2.57118	.94124	.026*
		Aşırı Hoşgörülü	1.46632	.68967	.107
	Aşırı Hoşgörülü	Baskıcı ve Otoriter	1.10486	1.04132	.570
		Demokratik	-1.46632	.68967	.107
Eğlence Amaçlı Okuma	Baskıcı ve Otoriter	Demokratik	-2.62167	.90425	.016*
		Aşırı Hoşgörülü	-1.80051	1.00039	.201
	Demokratik	Baskıcı ve Otoriter	2.62167	.90425	.016*
		Aşırı Hoşgörülü	.82116	.66256	.465
	Aşırı Hoşgörülü	Baskıcı ve Otoriter	1.80051	1.00039	.201
		Demokratik	-.82116	.66256	.465
Toplam Okuma	Baskıcı ve Otoriter	Demokratik	-5.19285	1.61529	.007*
		Aşırı Hoşgörülü	-2.90537	1.78703	.269
	Demokratik	Baskıcı ve Otoriter	5.19285	1.61529	.007*
		Aşırı Hoşgörülü	2.28748	1.18356	.157
	Aşırı Hoşgörülü	Baskıcı ve Otoriter	2.90537	1.78703	.269
		Demokratik	-2.28748	1.18356	.157

*p<0.05 anlamlı

Yapılan testte “okumadan zevk alma” alt boyutundaki ikili kıyaslamalarda 1 ($\bar{X}=30.4$) ve 2 ($\bar{X}=33.1$) arasında 2 lehine, 2 ($\bar{X}=33.1$) ve 3 ($\bar{X}=32.2$) arasında 2 lehine, 1 ($\bar{X}=30.4$) ve 3 ($\bar{X}=32.2$) arasında 3 lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir.

“Akademik okuma” alt boyutundaki ikili kıyaslamalarda 1 ($\bar{X}=30.1$) ve 2 ($\bar{X}=32.7$) arasında 2 lehine, 1 ($\bar{X}=30.1$) ve 3 ($\bar{X}=31.2$) arasında 3 lehine, 2 ($\bar{X}=32.7$) ve 3 ($\bar{X}=31.2$) arasında 2 lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ölçeğin tamamındaki ikili kıyaslamalarda 1 ($\bar{X}=60.6$) ve 2 ($\bar{X}=65.8$) arasında 2 lehine, 1 ($\bar{X}=60.6$) ve 3 ($\bar{X}=63.5$) arasında 3 lehine, 2 ($\bar{X}=65.8$) ve 3 ($\bar{X}=63.5$) arasında 2 lehine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Buna göre demokratik anne baba tutumu olan öğrencilerin hem baskıcı ve otoriter tutum hem aşırı hoşgörülü tutuma sahip olan öğrencilerin okuma tutumlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Soru 5: İlkokula devam eden 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin anne baba tutumları ile okuma tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Öğrencilerin anne baba tutum puanları ile okuma tutumu puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Öğrencilerin okuma tutumu ile anne baba tutumu arasındaki ilişki

		Akademik Amaçlı Okuma	Eğlence Amaçlı Okuma	Okuma Tutumu Toplam
Demokratik Anne Tutumu	r	.215*	0.108	.184*
	p	0.002	0.132	0.009
	N	197	197	197
Baskıcı Anne Tutumu	r	-0.101	-0.137	-0.135
	p	0.156	0.054	0.058
	N	197	197	197
Hoşgörülü Anne Tutumu	r	-0.101	0.012	-0.052
	p	0.158	0.864	0.472
	N	197	197	197
Demokratik Baba Tutumu	r	0.107	0.046	0.088
	p	0.133	0.521	0.220
	N	198	198	198
Baskıcı Baba Tutumu	r	-.148**	-0.107	-.145**
	p	0.037	0.135	0.041
	N	198	198	198
Hoşgörülü Baba Tutumu	r	-0.106	0.010	-0.056
	p	0.136	0.893	0.431
	N	198	198	198

* p<0.01 anlamlı, **p<0.05 anlamlı

Tablo 17’ye göre; demokratik anne tutum puanı ile Akademik Okuma Tutum puanı ($r=.215$; $p<0.01$) arasında, demokratik anne tutum puanı ile Toplam Okuma Tutum puanı ($r=.184$; $p<0.01$) arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir. Baskıcı baba tutum puanı ile Akademik Okuma Tutum puanı ($r=.148$; $p<0.05$) arasında, baskıcı baba tutum puanı ile Toplam Okuma Tutum puanı ($r=.145$; $p<0.05$) arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara bakıldığında; çalışılan örneklem grubunun okuma tutumları genel olarak olumludur. Örnekleme alınan tüm sınıflarda kız öğrencilerin okuma tutum puanları erkek öğrencilere oranla daha yüksektir. Sınıf düzeyine göre 2. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları 3. ve 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksektir. Örnekleme yer alan öğrencilerin okuma tutumları demokratik anne ve demokratik baba tutumlarına sahip öğrenciler lehine daha yüksektir. Bu sonuçlar aşağıda tartışılmıştır.

Bu araştırmada, ilkökul öğrencilerinin okuma tutum seviyelerini belirlemek için yapılan analiz sonuçlarına göre ilkökul öğrencilerinin ölçekten almış oldukları puanların yüksek (çok mutlu olurum seviyesine yakın) olduğu tespit

edilmiştir. İlkokul öğrencilerinin genel olarak olumlu okuma tutumuna sahip oldukları görülmektedir. Bu sonucu destekler nitelikte araştırmalar mevcuttur. Yapılan birçok çalışmada (Başaran ve Ateş, 2009; Clark, 2014; Güneş ve Susar Kırmızı, 2014; Gür Erdoğan ve Demir, 2016; Kuşdemir, 2019; Özdemir ve Kiroğlu, 2021; Özdemir ve Şerbetçi, 2018) benzer sonuçlar elde edilmiştir.

İlkokul 2. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının 3. ve 4. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuca benzer şekilde genellikle sınıf düzeyi yükseldikçe okuma tutumunda azalma olduğu birçok araştırma ile ortaya konmuştur (Çeçen ve Deniz, 2015; McKenna vd., 1995; Özdemir ve Kiroğlu, 2021; Şahin Taşkın ve Aygün, 2017; Yıldız ve Kaman, 2016). Bu sonuçlardan farklı olarak Chotitham ve Wongwanich (2014) yaptıkları çalışmada ilkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının orta düzeyde olduğunu bulgusu yer almaktadır. Nootens vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada okumaya karşı belirtilen tutumlarının ilkokulun son 2 yılında ve ortaokulun ilk 2 yılında sabit kaldığını belirtmiştir. Bu durum 9 ile 12 yaş arasındaki yaşların genellikle 'kitap yutan yaş' olarak kabul edildiğini ve bundan dolayı okumaya olan ilgi azalma eğiliminde olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Araştırma sonucundan hareketle öğrencilerin öğrenim süreci içerisinde okuma tutumlarında azalma olduğu birçok araştırma da ortaya konmuştur. Okumaya yönelik tutumun zaman içinde azalmasında çevresel etkenlerin ve daha eğlenceli aktivitelerin varlığının etkili olduğu düşünülebilir. Özellikle teknolojik aletlerin ilerleyen yaşlarda bireylerin ilgisini daha çok çekmesi ve bu durumun okuma tutumuna yansıma şeklinde de yorumlanabilen bu durumun (Balci, 2009; Çeçen ve Deniz, 2015) farklı boyutlar çerçevesinde ele alınarak incelenme ihtiyacının olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada ilkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının cinsiyete göre farklılığın olup olmadığına yönelik ortaya çıkan sonuç, okuma tutumlarının toplam ölçekte ve alt boyutlarda kız öğrenciler lehine olduğu yönündedir. Alanyazın incelendiğinde bu sonucu destekler nitelikte araştırmalara rastlanılmıştır. Örneğin, Byro (2000), Devci (2019), Kızıltaş (2018), Kuşdemir (2019) ve Özdemir ve Kiroğlu (2021), Sallabaş (2008) yaptıkları araştırmalarda, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha olumlu okuma tutumuna sahip olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Benzer şekilde Logan ve Johnston (2009) 4. sınıf düzeyindeki 232 öğrenci ile yaptıkları çalışmada genel olarak kızların daha iyi okuduğunu anlamakta daha sık okumakta ve okumaya ve okula karşı daha olumlu bir tutum sergilemekte olduklarını bulmuşlardır.

Kız öğrencilerin okuma tutumları açısından olumlu sonuçların gözlendiği araştırmaların yanı sıra, cinsiyet ile okuma tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Yurdakal (2019) araştırmasında 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucunu elde etmiştir. Yıldız ve Kaman (2016) tarafından yapılan araştırmada, eğlence amaçlı okuma tutumunda kız öğrenciler lehine anlamlı bir fark varken, akademik okuma tutumunda anlamlı bir fark olmadığını belirtmektedirler. Şahin Taşkın ve Aygün (2017) 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin okuma alt boyutundaki (eğlence amaçlı okuma, akademik okuma) tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir. Okuma tutumunda cinsiyete bağlı bu farklılığın kaynağı/kaynakları değişebilmektedir. Bu konuda alanyazın biyolojik ve çevresel etkenlerin bir arada düşünülmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Byro, 2000; McKenna vd., 1995; Yurdakal vd., 2020).

Yapılan bu çalışmada ilkokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile okul öncesi eğitim alma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç çıkmamıştır. Bu sonuç okul öncesi eğitimin çocukların okuma tutumlarına olumlu ya da olumsuz bir etkisinin bulunmadığı şeklinde yorumlanabilse de Kızıltaş (2023) yaptığı çalışmada okul öncesi eğitim alan öğrencilerin okul öncesi eğitim almayan öğrencilere göre okuma tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde Yılmaz ve Darıcan (2015) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi eğitim alan çocukların okuma tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çocukların okul öncesi dönemden başlayarak okuma tutumlarının gelişiminde ebeveynler önemli bir etken olmakla birlikte, okul döneminde öğretmenlerde belli görevleri yerine getirmelidirler (Fletcher, 2017). Bu açıdan bakıldığında ilkokuldaki okuma tutumunun okul öncesi eğitim süreçleriyle ilişkilendirilmesinde birçok faktörün dikkate alınması gerektiği görülmektedir. Yapılan bu çalışmada elde edilen sonucun örneklem özelliklerine bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülebilir. Bu tür çalışmaların daha geniş örneklemeler ile yapılması ve yenilenmesi daha genellenebilir sonuçlara ulaşmada etkili olabilir.

İlkokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile çocuğun doğum sırası arasında akademik okuma alt boyutunda farklılık göstermediği eğlence amaçlı okuma boyutunda ve ölçeğin genelinde ailenin 3. çocuğu olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Alanyazında bu sonucu destekler nitelikte çalışmalar vardır (Bintz, 1993;

Partin ve Hendricks, 2002; Plessas ve Oakes, 1964; Sutton, 1964). Bintz (1993) araştırmasında okumayı çekici ve tercih edilen bir aktivite olarak gören öğrencilerin okuma sevgilerinin sorumlusu olarak ebeveynleri, büyükanne ve büyükbabaları, kardeşleri, arkadaşları, komşuları ve diğer akrabaları gibi olumlu rol modeller olduğunu belirtmiştir. Partin ve Hendricks (2002) yaptıkları çalışmada olumlu okuma tutumuna sahip olan öğrencilere kendilerine en çok kimin kitap okuduğu sorulduğunda anne, baba, büyük kardeş ve diğer olarak sıralamışlardır. Bu çalışmalarda okuma tutumunun oluşmasında genellikle ailede ebeveynlerle birlikte diğer bireylerinde (büyük kardeş gibi) rol oynayabilecekleri vurgulanmaktadır. Bu yüzden ebeveynler ve diğer aile bireylerinin okumaya yönelik takındıkları tutum ve davranışlar çocukların tutumlarını etkileyebilmektedir.

İlkokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile ailenin gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilmemiştir. Alanyazında benzer sonuçların tespit edildiği çalışmalar mevcuttur. Gür Erdoğan ve Demir (2016) tarafından yapılan çalışmada ailenin gelir durumu etkeninin okumaya yönelik tutuma karşı anlamlı fark oluşturmadığı görülmüştür. Alpoğuz (2014) çalışmasında ilkökul öğrencilerinin akademik ve eğlence amaçlı okuma tutumları ile ailenin gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığını bulmuştur. Demir'in (2022) yaptığı çalışma sonuçlarına göre ailenin gelir düzeyi ile öğrencilerin okumaya yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Deveci Taşçı ve Tahiroğlu (2022) ilkökul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarını inceledikleri çalışmada okuma tutumu ile aylık gelir durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Aynı şekilde Yılmaz ve Ertem (2020) ilkökul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını çeşitli değişkenler açısından incelemiş ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ile öğrencilerin okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak alanyazında okuma tutumu ile gelir düzeyi arasında ilişki olduğunu gösteren araştırmalarda vardır. Cunningham (2008) okul öncesi düzeyinde yaptığı çalışmada düşük gelirli ailelerin çocuklarının diğer gruplara göre daha olumsuz okuma tutumlarına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Başın (2012) araştırmasında lise öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ailenin maddi gelir düzeyi değişkenine göre 2001 TL ve üzeri ve 1501-2000 TL maddi gelir düzeyi lehine maddi gelir düzeyi aylık 1000 TL'nin altında olan öğrencilerin aleyhine anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu sonuçlar açısından değerlendirildiğinde kitap vb. kaynaklara erişim, ev ortamında kitapların yeri ve konumu gibi etkenlerin önemli olabileceği ve bu durumun gelir durumu iyi olan aileler açısından olumlu sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir.

İlkokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile babanın ebeveynlik tutumu arasında akademik okuma ve eğlence amaçlı okuma alt boyutunda farklılık göstermediği, ölçeğin genelinde anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiştir. İlkokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile annenin ebeveynlik tutumu arasında ölçeğin genelinde akademik okuma ve eğlence amaçlı okuma alt boyutlarında anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Alanyazıda demokratik anne baba tutumu ile okuma tutumu arasında anlamlı ilişki olduğunu gösteren araştırmalar olmakla beraber otoriter anne baba tutumu ile okuma tutumu arasında anlamlı bulguların olduğu çalışmalar da vardır. Alpoğuz (2014) çalışmasında öğrencilerinin okuma tutumları ile algılanan baba tutumu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olmadığını, eğlence amaçlı okuma alt boyutu ile algılanan anne tutumu arasında anlamlı farklılık olmadığını, ölçeğin genelinde ve akademik okuma alt boyutunda ile algılanan anne tutumu arasında demokratik tutum lehine anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Rena (2018) ebeveyn tutumları ile ilkökul öğrencilerinin okuma tutumları arasında bir ilişki olup olmadığını incelediği çalışmada, öğrencilerin boş zaman okumaya yönelik tutumları ve ebeveynlerinin tutumları arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğunu belirlemiştir ve otoriter anne baba tutumunun okuma tutumunu en iyi yordayan ebeveynlik tutumu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Echedom vd. (2018) tarafından anne baba tutumlarının öğrencinin okuma tutumu üzerine etkisinin araştırıldığı çalışmada, otoriter anne baba tutumunun sağlıklı okuma gelişimini sağlamaya diğer anne baba tutumlarından daha fazla yardımcı olduğu, izin verici anne baba tutumunun çocuğun okumada doğal olarak iyi olması durumunda öğrencilerin okuma tutumları üzerinde ılımlı ve teşvik edici bir etkiye sahip olduğu, ilgisiz ebeveynlik tarzının ise öğrencilerin okumaya yönelik tutumları üzerinde düşük bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedirler. Genel olarak bakıldığında olumlu tutum ve davranış sergileyen anne babaların çocuklarının daha iyi birer okuyucu oldukları görülmektedir (Çakıcı, 2007; Deveci Taşçı ve Tahiroğlu, 2002; Durualp, Durualp ve Çiçekoğlu, 2013; Kakırman Yıldız, 2016; Strommen ve Mates, 2004).

Araştırmada ulaşılan sonuçlar çerçevesinde hem bulgulara dayalı hem de yeni araştırmalara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Bu çalışmada elde edilen olumlu ebeveyn tutumu ile çocukların okuma tutumları arasındaki pozitif ilişki düşünüldüğünde ebeveynlerin çocuklara karşı olumlu tutum, tavır ve davranış takınmaları gerekir. Bu süreçte

ebeveynler pozitif tutum hakkında bilgi almalı ve olumsuz ebeveyn tutumlarının oluşmasına etki eden faktörlerin farkına varmaları gerekir.

- Öğretmenler ebeveynlere olumlu tutum kazandırma konusunda aile eğitimleri düzenleyebilir ya da uzmanlardan yardım alabilirler.
- Araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okuma tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğu sonucundan hareketle cinsiyet değişkeni ile ilgili daha detaylı araştırmalar yapılabilir.
- Öğrencilerin okuma tutumlarını farklı boyutlarıyla ortaya koyabilmek için karma araştırma modelleriyle çalışmalar yapılabilir.
- Gerçekleştirilen çalışma, sadece Erzincan ili sınırları içerisinde yapılmıştır. Ancak gelecekte daha geniş katılımlı gruplarla gerçekleştirilecek olan diğer çalışmalar, okuma tutumu düzeyleriyle ilişkili faktörler olarak okul kaynaklı okuma ve kişisel eğilimden kaynaklanan okumanın ilişkileri incelenebilir.
- Araştırmada 2. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının 3. ve 4. sınıf öğrencilerine göre yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumda etkili olan faktörleri incelemek için boylamsal araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, O. (2022). Bilimsel araştırmalarda istatistiksel anlamlılığın raporlanmasında güncel yaklaşımlar: Hatalar ve doğrular. *International Journal of Eastern Mediterranean Agricultural Research*, 5(1), 01-19. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijemar>
- Akkaya, N. ve Özdemir. S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi (İzmir-Buca Örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 75. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3812/51102>
- Akyol, H. (2005). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Pegem Akademi.
- Akyol, H. ve Temur, T. (2008). Ses temelli cümle yöntemi ve cümle yöntemi ile okuma yazma öğrenen öğrencilerin okuma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 80-95. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19561/208530>
- Alpoğuz, D. U. (2014). *Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına etkisi* (Tez No. 353354) [Yüksek lisans tezi. Ahi Evran Üniversitesi-Kırşehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Alramamneh, Y., Saqr, S. ve Areepattamannil, S. (2023). Investigating the relationship between parental attitudes toward reading, early literacy activities, and reading literacy in Arabic among Emirati children. *Large-scale Assessments in Education*, 11(36), 1-23. <https://doi.org/10.1186/s40536.023.00187-3>
- Arslan, Y., Çelik. Z. ve Çelik, E. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 113-124. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11117/132957>
- Arthur, J. E. (1995). What is the effect of recreational reading on reading achievement of middle grade students? <https://eric.ed.gov/?id=ED391143>
- Aydoğdu, H. ve Kara Özkan, N. (2021). Lise öğrencilerinin ebeveynlerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 605-627. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.892911>
- Bağcı, H. (2010) İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)*, 5(4), 2018-2033. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19822/212258>
- Baki, Y. (2017). 6. 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(63), 1166-1186. <https://doi.org/10.17755/esosder.289915>
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 265-300. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19558/208492>
- Balcı, A. (2016). Okuma ve anlama eğitimi. Pegem Akademi.
- Balcı, A., Uyar. Y. ve Büyükkiz, K. K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies*, 7(4), 965-985. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.3795>
- Bano, J., Jaben. Z. ve Qutoshi, S. B. (2018). Perceptions of teachers about the role of parents in developing reading habits of children to improve their academic performance in schools. *Journal of Education and Educational Development*, 5(1), 42.

<https://eric.ed.gov/?id=EJ1180618>

- Baş, G. (2012). Reading attitudes of high school students: an analysis from different variables. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 3(2), 47-58. <http://www.ijonte.org/FileUpload/ks63207/File/04.bas.pdf>
- Başaran, M. ve Ateş, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92. <https://dergipark.org.tr/pub/gefad/issue/6745/90688>
- Bintz, W. P. (1993). Resistant readers in secondary education: Some insights and implications. *Journal of Reading*, 36, 604-615. <https://eric.ed.gov/?id=EJ462261>
- Bircan, İ. ve Tekin, M. (1989). Türkiye’de okuma alışkanlığının azalma sorunu ve çözüm yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 398-407. https://doi.org/10.1501/Egifak_000.000.0883
- Black, A. M. L. (2006). *Attitudes to reading: An investigation across the primary years* (Publication No. 3577872). [Doctoral dissertation, Australian Catholic University – Italy]. ProQuest Dissertations.
- Bozpolat, E. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(1), 411-428. <https://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/view/116>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (25. baskı.). Pegem Akademi.
- Byro, C. C. (2000). A study of the relationship between reading attitude and gender in fourth grade children (Publication No. 1640) [Master’s thesis. Rowan University-Glassboro] Google Akademik.
- Chotitham, S. ve Wongwanich, S. (2014). The reading attitude measurement for enhancing elementary school student’s achievement. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 3213-3217. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.737>
- Clark, C. (2014). The reading lives of 8 to 11-year-olds 2005–2013 an evidence paper for the read on get on Coalition. *National Literacy Trust*. <https://eric.ed.gov/?id=ED560666>
- Coşkun, S. (2011). *Bilişsel farkındalık stratejilerine dayalı okuma eğitimi etkinliklerinin okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye etkisi* (Tez No. 304285) [Yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi-Bolu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Cunningham, D. D. (2008). Literacy environment quality in preschool and children’s attitudes toward reading and writing. *Literacy Teaching and Learning*, 12(2), 19-36. <https://eric.ed.gov/?id=EJ899638>
- Çakıcı, D. (2007). Ön örgütleyicilerin okumaya yönelik tutum üzerindeki etkileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 65-82. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/92344>
- Çakıroğlu, O. ve Palancı, M. (2015). Okuma tutum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 1143-1156. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/ijhs/article/view/3248>
- Çeçen, M. A. ve Deniz, E. (2015). Lise öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Diyarbakır ili örneği). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 193-212. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19576/208870>
- Demir, E. (2022). *Ebeveyn okuma motivasyonunun ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve okuma tutumu ile ilişkisi* (Tez No. 730446) [Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi – Ankara] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Deveci Taşçı, B. ve Tahiroğlu, M. (2022). Ana-babaların ilkokul öğrencilerinin okuma tutumları üzerine etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 826-841. <https://doi.org/10.51460/baed.1122402>
- Deveci, K. (2019). *İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve sürece ilişkin öğretmen görüşleri* (Tez No. 549037) [Yüksek lisans tezi. Trabzon Üniversitesi – Trabzon] Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Durualp E. ve Durualp E. ve Çiçekoğlu P. (2013). 6-8. sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 159-174. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jiss/issue/25894/272896>
- Echedom, A. U., Nwankwo, T. V. ve Nwankwo, E. U. (2018). Influence of authoritative, authoritarian, permissive, and the uninvolved parenting styles on the reading attitudes of students in Anambra State, Nigeria. *Journal of Library and Information Sciences*, 6(2), 1-25. <https://doi.org/10.15640/jlis.v6n2a1>
- Fletcher, A. J. (2017). Applying critical realism in qualitative research: Methodology meets method. *International Journal of Social Research Methodology: Theory & Practice*, 20(2), 181-194. <https://doi.org/10.1080/13645.579.2016.1144401>
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Kitap okuma alışkanlığına ilişkin bir tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 185-195. <http://web.firat.edu.tr/sosyalbil/dergi/arsiv/cilt14/sayi2/185-196.pdf>

- Grolnick, W. S. ve Ryan, R. M. (1989). Parent styles associated with children's self-regulation and competence in school. *Journal of Educational Psychology*, 81(2), 43. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.81.2.143>
- Guarian, W. (2007). Home and reading proficiency. <https://www.researchunimells.ed.au/rpeg>
- Gülay Ogelman, H. ve Özyürek, A. (2021). Anne-baba tutum ölçekleri (4-12 yaş): Geliştirilmesi geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7 (1), 1-16. <https://doi.org/10.47714/uebt.847581>
- Güneş, F. ve Susar Kırmızı, F. (2014). E-kitap okumaya yönelik tutum ölçeğinin (EKOT) geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 196-212. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3815/51210>
- Gür Erdoğan, D. ve Demir, Y. E. (2016). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 85-96. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/30334/327406>
- İşeri, K. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 468-487. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/download/1267/593>
- Kakırman Yıldız, A. (2016). Okul öncesi çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasında rol model olarak aile. *Mavi Atlas*, 7, 95-112. Doi: <https://doi.org/10.18795/ma.94919>
- Karadağ, R. (2014). Okuma ilgisi, tutumları ve alışkanlığı konusunda yapılmış çalışmaların lisansüstü tezlere dayalı analizi: YÖK ve ProQuest veri tabanları örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 1-17. <http://doi.org/10.9779/PUJE619>
- Karademir, M. ve Gürsoy, B. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 247-282. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iauefd/issue/53054/702605>
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever S. (1998). *Türkçe öğretimi-Türkçe ve sınıf öğretmenleri için*. Engin.
- Kızıldaş, Y. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Turkish Studies: Educational Sciences*, 13(27), 1767-1783. Doi: 10.7827/TurkishStudies.14352
- Kızıldaş, Y. (2023). İlkokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri: Okuma tutumu doğrultusunda bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(2), 388-404. <https://doi.org/10.33308/26674.874.2023372486>
- Kocaarslan, M. (2016). Garfield görselli 1-6. sınıflar için okumaya yönelik tutum ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması. *İlköğretim Online*, 15(4), 0-0. <https://doi.org/10.17051/ilo.2016.25140>
- Kush, J. C., Watkins, M. W., McAleer, M. T. ve Edwards, W. A. (1995). One-year stability of the elementary reading attitude survey. *Mid-Western Educational Researcher*, 8(1), 11-14.
- Kuşdemir, Y. (2019). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 75-86. <https://doi.org/10.29299/kefad.2018.20.01.003>
- Kuzu, T. S. (2013). Öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumları ile genel kültür düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 55-72. <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-142.387.5307.pdf>
- Logan, S. ve Johnston. R. (2009). Gender differences in reading ability and attitudes: Examining where these differences lie. *Journal of Research in Reading*, 32, 199-214. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.2008.01389.x>
- Marinak, B. A. ve Gambrell. L. B. (2010). Reading motivation: Exploring the elementary gender gap. *Literacy Research and Instruction*, 49(2), 129-141. <https://doi.org/10.1080/193.880.70902803795>
- Martinez, R. S., Arıca, T. ve Jewell. J. (2008). Influence of reading attitude on reading achievement: A test of the temporal-interaction model. *Psychology in The Schools*, 45(10), 1010-1022. <https://doi.org/10.1002/pits.20348>
- Mckenna, M. C., Kear, D. J. ve Ellsworth, R. A. (1995). Children's attitudes toward reading: A national survey. *Reading Research Quarterly*, 30(4), 934-956. <https://doi.org/10.2307/748205>
- McMillan, J. H. ve Schumacher, S. (2010). *Research in education: Evidence-based inquiry. Myeducationlab series*. Pearson.
- Nootens, P., Morin, M-F, Alamargot, D., Gonçaves, C., Venet, M. ve Labrecque. A-M. (2019). Differences in attitudes toward reading: A survey of pupils in grades 5 to 8. *Frontiers in Psychology*, 9, 2773. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02773>
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.
- Özdemir, S. ve Şerbetçi, H. N. (2018). İlkokul Dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Bartın Örnekleme). *İlköğretim Online*, 17(4), 2110-2123. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.506973>
- Özdemir, Y. ve Kiroğlu, K. (2021). İlkokul öğrencilerinin okuma tutumları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 408-424. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.829740>

- Partin, K. ve Hendricks. C. G. (2002). The relationship between positive adolescent attitudes toward reading and home literary environment. *Reading Horizons: A Journal of Literacy and Language Arts*, 43(1), 8. https://scholarworks.wmich.edu/reading_horizons/vol43/iss1/8/
- Petscher, Y. (2010). A meta-analysis of the relationship between student attitudes towards reading and achievement in reading. *Journal of research in reading*, 33(4), 335-355. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.2009.01418.x>
- Plessas, G. ve Oakes. C. (1964) Pre-Reading experiences of selected early. *Readers. Reading Teacher*, 18(1). <https://www.jstor.org/stable/41386029>
- Reis, S. M., McCoach, D. B., Coyne, M., Schreiber, F. J., Eckert, R. D. ve Gubbins. E. J. (2007). Using planned enrichment strategies with direct instruction to improve reading fluency. comprehension. and attitude toward Reading: An evidence-based study. *The Elementary School Journal*, 108(1), 3-23. <https://doi.org/10.1086/522383>
- Rena, S., Abedalaziz. N. ve Leng. C. H. (2018). The relationship between parenting styles and students' attitude toward leisure time reading. *MOJES: Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 1(2), 37-54. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1086208>
- Sainsbury, M. ve Schagen. I. (2004). Attitudes to reading at ages nine and eleven. *Journal of Research in Reading*, 27(4), 373-386. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.2004.00240.x>
- Sallabaş. M. E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(16), 141-155. <https://dergipark.org.tr/en/pub/inuefd/issue/8707>
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Anı.
- Sipahi, B., Yurtkoru. E. S. ve Çinko M. (2008). *Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi*. Beta.
- Spera, C. (2005). A review of the relationship among parenting practices. parenting styles. and adolescent school achievement. *Educational psychology review*, 17, 125-146. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10648.005.3950-1>
- Strommen, L. T. ve Mates, B. F. (2004). Learning to love reading: Interview swith older children and teens. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 48(3), 188-200. Doi: <https://doi.org/10.1598/JAAL.48.3.1>
- Sutton, M. (1964). Readiness for reading at kindergarten. *Reading Teacher*. 18(1), 234-240. <https://www.jstor.org/stable/20197758>
- Şahin Taşkın, Ç. ve Esen Aygün, H. (2017). İlkokul öğrencilerinin okuma tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3), 1120-1136. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.330246>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. [Use of multivariate statistics]. (M. Baloğlu. Çev. Ed.). Nobel.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 30-39. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21100/227236>
- Taş, H. (2018). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tercihleri üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(3), 1947-1975. <https://doi.org/10.7884/teke.4270>
- Van Griethuijsen, R. A. L. F., Van Eijck, M. W., Haste, H., Den Brok, P. J., Skinner, N. C., Mansour, N. ve BouJaoude, S. (2015). Global patterns in students' views of science and interest in science. *Research in Science Education*, 45, 581-603. <https://doi.org/10.1007/s11165.014.9438-6>.
- Worrell, F. C., Roth, D. A. ve Gabelko, N. H. (2006). Elementary reading attitude survey (ERAS) scores in academically talented students. *Roepers Review*, 29(2), 119-124. <https://doi.org/10.1080/027.831.90709554395>
- Yavuzer, H. (2009). *Ana-baba ve çocuk* (21. baskı). Remzi.
- Yıldız, M. ve Kaman, Ş. (2016). İlköğretim (2-6. sınıf) öğrencilerinin okuma ve yazma tutumlarının incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(2), 508-522. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/227974>
- Yılmaz, A. (1999). Çocuk yetiştirme tutumları: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 1(3), 99-118. <https://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpy130.199.6119990000m000240.pdf>
- Yılmaz, M. ve Darican, A. M. (2015). Okumaya hazıroluşluğun ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarına etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 97, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3817/51340>
- Yılmaz, M. ve Ertem, İ. S. (2020). İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal of Social Humanities and 97 Administrative Sciences*, 6(34), 2210-2219. <https://doi.org/10.31589/JOSHAS.489>
- Yoon, J. C. (2002). Three decades of sustained silent reading: A meta-analytic review of the effects of SSR on attitude toward reading. *Reading Improvement*, 39(4), 186. <https://eric.ed.gov/?id=EJ660783>
- Yurdakal, İ. H. (2019). Investigation of the 4th grade primary school students' attitudes towards reading in the scope of different

variables. *World Journal of Education*, 9(3), 46-52. doi:10.5430/wje.v9n3p46

Yurdakul, Y., Beyazıt, U., Bütün Ayhan, A. ve ŐimŐek. Ő. (2020). İlkokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile serbest zamanlarında kitap okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 217-229. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbid/issue/59001/710610>

Examination of the Relationship Between the Reading Attitudes of Primary School 2, 3, and 4th Grade Students and the Attitudes of Parents

Fatih ERDEM^{ORCID}, Sinan KOÇYİĞİT^{ORCID}

Introduction and Purpose

The aim of this study is to examine the parental attitudes and reading attitudes of 2nd, 3rd and 4th grade primary school students.

Literature Review

Reading is a skill that people acquire later, and this skill usually begins to develop when students start primary school (Worrell, Roth & Gabelko, 2006). Studies carried out to acquire this skill as it should begin with the first grade of primary education within the scope of formal education and continue throughout life (Akyol & Temur, 2008, p. 80). Individuals who cannot properly acquire reading skills in primary education may be at risk of failure in future education periods and in different disciplines (Akyol, 2005). It is possible for children to acquire reading skills and make reading a habit by developing a positive attitude towards reading (Yurdakul et al., 2020). There are many factors that enable and influence the development of positive reading attitudes. These factors consist of the child's first environment, his family, and then the society he lives in, school and teacher (Tanju, 2010, p. 31).

Research shows that students generally have a positive reading attitude, but as the grade level increases, there is a decrease in reading attitude (Alpoğuz, 2014; Baki, 2017; Çeçen & Deniz, 2015; İşeri, 2010; McKenna et al., 1995; Şahin Taşkın & Aygün, 2017; Yıldız & Kaman, 2016). There are studies showing that reading attitudes do not change according to grade level (Chotitham & Wongwanich, 2014; Kush et al., 1995; Worrell et al., 2006), and that students with higher grade levels have higher reading attitudes (Deveci, 2019).

According to Yavuzer (2009) parents have a great role in the formation of reading interest. Parents who read books next to their child become a positive role model for their child and contribute to the child's development of a positive attitude towards reading. At this point, parental attitudes are very important in creating a positive attitude towards reading for the child. Maccoby and Martin classified parental attitudes as: authoritarian, democratic, neglectful and tolerant parental attitudes (Maccoby & Martin, 1983, cited in Yılmaz, 1999, pp. 102-103).

Parental attitudes are effective in many developmental areas of children, and are also of great importance in the formation of attitudes towards reading. Studies show that parental attitudes are effective in both the academic and reading success of the child (Rena et al., 2018). Bano et al. think that parents have a great role in determining children's attitudes towards reading and their reading habits (2018). They stated that parents, as their children's first teachers, should focus on ensuring that their children enjoy reading and developing reading habits outside of school.

It is seen that research conducted in the field of children's parental attitudes and reading attitudes generally focuses on secondary school, high school and university levels (Akkaya & Özdemir, 2013; Arslan et al., 2009; Bağcı, 2010; Balcı, 2009; Bozpolat, 2010; Çakıroğlu & Palancı, 2015; Çeçen & Deniz, 2015; Gömlüksiz, 2004; İşeri, 2010; Kuzu, 2013). In this case, it is seen in the literature that it is necessary to examine the primary school years, especially when reading attitudes begin to develop. Therefore, designing a study to examine the relationship between parenting style and students' attitudes towards reading is meaningful and necessary from an educational perspective. Starting from this point, the main reason for this research is the necessity of studying the relationship between parental attitudes

and the child's attitude towards reading, especially in the first years of primary school, when positive attitudes towards reading are formed. Within the scope of this research, answers were sought to the following questions:

- What are the reading attitudes of 2nd, 3rd and 4th grade primary school students?
- Do the reading attitudes of 2nd, 3rd and 4th grade primary school students differ significantly according to their grade levels?
- Do the reading attitudes of 2nd, 3rd and 4th grade primary school students differ significantly according to their demographic characteristics (gender, pre-school education, birth order, family income level)?
- Do the reading attitudes of 2nd, 3rd and 4th grade primary school students differ according to their parents' attitudes?
- Is there a statistically significant relationship between parental attitudes and reading attitudes of 2nd, 3rd and 4th grade students attending primary school?

Methodology

This study is quantitative research and was designed with the relational survey model. The sample of the study consisted of 198 students and their families by using simple random sampling method from the 2nd, 3rd and 4th grade students attending the public primary school affiliated to the Ministry of National Education in Erzincan province in the 2022-2023 academic year. To collect data in the study, Personal Information Form, Parental Attitude Scale, Visualized 1-6. Attitudes Towards Reading Scale for Grades 1-6 with Visuals was used. In the analysis of the data obtained because of the research, Kolmogorov-Smirnov normality test, Independent Sample t-Test, One-Way ANOVA Test and Correlation analysis were used.

Results, Conclusion and Suggestions

As a result of the research, it was concluded that students generally had positive reading attitudes. A low-level positive relationship was found between democratic mother attitude and academic reading attitude, and between democratic mother attitude and total reading attitude. A low-level negative relationship was found between oppressive father attitude and academic reading attitude and between oppressive father attitude and total reading attitude. Considering the positive relationship between positive parental attitudes and children's reading attitudes, which was also revealed in this research, it is important for parents to have positive attitudes, attitudes and behaviors towards children. In the research, it was seen that the reading attitudes of 2nd grade students were higher than those of 3rd and 4th grade students. Longitudinal studies can be conducted to examine the factors affecting this situation.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Etik kurul izni alınan kurum adı: Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu, Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurul Başkanlığı

Etik kurul izni tarihi ve sayısı: 18.07.2022 tarih ve 08/08 sayılı kararı

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Bu araştırma için 1. yazarın araştırmaya katkı oranı %70, 2. yazarın araştırmaya katkı oranı ise %30'dur. İlgili makale ilk yazarın tez çalışmasından üretilmiş ve 2. yazar eklemeler ile katkıda bulunmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu araştırma için yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article:

Erdem, F. & Koçyiğit, S. (2024). İlkokul 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 4 (2): 126-147. doi: 10.55008/te-ad.1557870